

Askersunds
KOMMUN

Förvaltningsberättelse Årsbokslut 2024

Tekniska förvaltningen
VA-kollektiv

Kultur- och tekniknämnden

Översikt över verksamhetens utveckling

Verksamheten har som föregående år påverkats av högre priser kopplade till flertalet av de tjänster och förbrukningsvaror man använder, exempelvis ledningsmaterial, kemikalier och el samt att kostnad för slamtransporter är fortsatt höga.

VA-verksamhetens resultat landar på ett underskott och medför att fordran på abonnenterna ökar med 315 tkr. Efter årets reglering 573 tkr.

Totala investeringar uppgick under året till 29 782 tkr, medförande att ca 90 % av tilldelade investeringsmedel upparbetats.

Händelser av väsentlig betydelse

Förvaltningsövergripande

I oktober arbetsbefriades den tidigare tekniska chefen, tillika avdelningschef för VA-verksamheten, vilket föranledde en snabb lösning där kommunens utvecklingschef tillsattes som tillförordnad förvaltningschef till och med 2025-01-31. Rekrytering av ny teknisk chef påbörjades innan årsskiftet.

VA-avdelningen

Arbetet med förnyelse och drifteffektiviseringar har i huvudsak följt fastställd plan. Till exempel har förnyelse av ledningsnät skett i Hammar, Olshammar och i Askersund. Fokus har varit förnyelse av spill- och dagvatten. På grund av höga flöden i Vättern fick Sundsgatan förnyas efter att haveri uppkommit. Sedan har dricksvattenledning tillsammans med reservoar i Olshammar förnyats. Förnyelsetakten överträffar målen på spill- och dagvattenledningen tack vare metoden relining (schaktfritt). Fokusområde på verken har varit säkerhet och skalskydd.

Tabell 1. Sammanställning av ledningsnät 2024

Typ av ledning	Totalt km	Utbyggnad km	Förnyade km	Borttagna km	Förnyelsetakt %	Mål förnyelseplan %
Dricksvatten	267	0,5	1	0	0,37	0,4
Spillvatten	228	0,5	2,7	0	1,18	0,5
Dagvatten	89	0	1,2	0	1,33	0,3

Väsentliga personalförhållanden

Ny enhetschef för VA-verk har anställts och fyra pensionsavgångar har ersatts med tre nya medarbetare. Kompetensförsörjning genom utbildning har fortsatt på anläggningssidan. Fortsatt utbildning sker under 2025 för att ytterligare öka kompetensen. Sjukfrånvaron har varit låg inom avdelningen

Verksamhetsstatistik

	2024	2023	2022	2021	2020
Kostnadstäckningsgrad %, VA	99,28	100,94	104,22	109,11	93,57
Produc. vattenmängd m3	868 000	860 500	925 000	948 000	898 000

Måluppfyllelse

Nämndens mål enligt verksamhetsplan för 2024.

Nämndens mål 1: Vi är en attraktiv arbetsgivare och har en god arbetsmiljö - sjukfrånvaro

Mått: Korttidssjukskrivningstal (förvaltning), ackumulerad frånvaro per 31/12.

Adressering: Förvaltningsledning

Kommentar till måluppfyllelse: Registrerad sjukfrånvaro har minskat något jämfört med utfall 2023 men är fortfarande högre än målnivån. Arbete för god arbetsmiljö såväl fysisk som psykosocial behöver alltså fortsätta.

	Mål 2024	Utfall 2024	Måluppfyllelse
Rapporterad sjukfrånvaro	6,0	7,40	

Nämndens mål 2: Vi är en attraktiv arbetsgivare och har en god arbetsmiljö – hållbart medarbetarengagemang

Mått: Resultat från medarbetarenkät, hållbart medarbetarengagemang (HME), redovisas för hela förvaltningen.

Adressering: Förvaltningsledning

Kommentar till måluppfyllelse: Enkätundersökning genomfördes hösten 2024. HME resultatet har utvecklats positivt sedan förra mätningen.

	Mål 2024	Utfall Delår 2024	Måluppfyllelse
Resultat i medarbetarenkät	>74	81	

Nämndens mål 3: En långsiktigt hållbar VA-försörjning

Mått: Andel upparbetade medel av investeringsbudget vid bokslut.

För att kommunen ska försäkra sig om en VA-försörjning för framtiden krävs en ökad förnyelsetakt av ledningsnät och verk i enlighet med en väl utarbetad förnyelseplan. En god status på systemet är nödvändigt och med det en minskad medelålder på infrastrukturen. För att uppnå en verkligt robust försörjning av vatten och avlopp behöver användningen av tilldelade medel öka.

Adressering: VA-Avdelningen

	Mål 2024	resultat 2024	Måluppfyllelse
Upparbetad investeringsbudget	90 %	90 %	↑

Nämndens mål 4: Verksamhetens kostnader motsvarar intäkterna från abonnenterna

Mått: Utjämningsfonden är i balans, nära noll

Under en period har intäkter från va-taxan inte motsvarat verksamhetens ekonomiska behov och kollektivet har redovisat en skuld i resultatfonden. Målet är att under de kommande åren anpassa va-taxan i syfte att få ner skulden till omkring noll.

Adressering: VA-Avdelningen

Kommentar till måluppfyllelse: Negativ påverkan på budget på grund av två större kostnadsposter som var oförutsedda, dels en efterhandsdebitering från Sydnärkes kommunalförbund för köpta tjänster, dels nyttillkommen kostnad för punktskatter för energiproduktion vilket försämrar måluppfyllelsen.

	Mål 2024	Resultat 2024	Måluppfyllelse
Resultat i resultatfond	+/- 500	-573	↓

Nämndens mål 5: Den faktiska digitaliseringen ska öka

Mått: Antal nya e-tjänster inom förvaltningen

Adressering: Förvaltningsledning

Kommentar till måluppfyllelse: Under året har två nya e-tjänster införts i förvaltningen. Dessa hanterar ansökan om vägbidrag och felanmälan i utemiljö. Ingen ny e-tjänst är publicerad avseende VA-verksamhetens område.

	Mål 2024	Utfall 2024	Måluppfyllelse
Antal nya e-tjänster	2	2	↑ Målet uppnått 2024

Övergripande kommentar till måluppfyllelse

Tekniska förvaltningen har arbetat aktivt med att säkerställa en god ekonomisk hushållning genom att noggrant planera och prioritera resurser för att optimera verksamhetens långsiktiga hållbarhet och effektivitet. Detta har skett genom ett systematiskt arbetssätt där varje beslut och åtgärd vägs mot både ekonomiska, miljömässiga och sociala mål. Genom en transparent och ansvarstagande hantering av ekonomiska resurser, där alla medel används på ett genomtänkt sätt, har förvaltningen byggt ett förtroende hos både medborgarna och andra intressenter.

En viktig del av att vara en attraktiv arbetsgivare har varit att erbjuda goda utvecklingsmöjligheter för våra medarbetare. Förvaltningen har investerat stort i kompetensutveckling genom flertal utbildningar, och en transparent chef/medarbetardialog, ett förtroende för att säkerställa att alla har möjlighet att växa inom sin yrkesroll. Vi tror på att ge våra medarbetare ansvar och möjlighet att ta egna initiativ, vilket skapar en känsla av engagemang och delaktighet i verksamhetens utveckling.

Förvaltningen har implementerat moderna arbetsmetoder med digitalisering och automatisering på många områden, vilket förenklat och minskat tidsåtgång för administrativa åtgärder. Investeringar har gjorts i utrustning som medför att personalresurserna kan användas mer produktivt i det dagliga arbetet.

Vi strävar efter att arbeta på ett strukturerat och resurseffektivt sätt och samtidigt ha fokus på att leverera en hög kvalitet av alla VA-tjänster. Därtill skapa en verksamhet som är hållbar och redo att möta framtiden, på både kort och lång sikt.

Uppföljning av nämndens uppdrag till förvaltningen

Förklaring: Grönt - uppdrag slutfört, gult – arbete pågår, rött – uppdraget inte slutfört

Uppdrag	Uppföljning 31 december 2024
Färdigställa nödvattenplanen	Arbete pågår
Fortsatt arbete med att revidera vattenskyddsområden (Åsbro, Zinkgruvan, Ekershyttan)	Handlingar med förslag för fastställande inlämnade till Länsstyrelsen, inväntar beslut.
Fortsatt arbete för förnyad vattendom Åsbro vattentäkt	Konsult utreder påverkansområdet. Identifiering av berörda fastighetsägare för samråd.
Fortsatt utvärdering av ett eventuellt framtida formellt samarbete med närliggande kommuner	Beslut (§ 80 KoT 2024-06-13) om att lägga rapport till handlingarna.
Utföra utvändig renovering av Askersunds avloppsreningsverk som tar hänsyn till omgivningen	Arbete med delrenovering fasad och fönster mot Hagavägen pågår.

Uppföljning av program

Program	Uppföljning
Näringslivsprogram	Förvaltningen har deltagit i "Förenkla helt enkelt" för utveckling av bemötande och service.
Ekologiskt hållbarhetsprogram	Under året har LONA-projekt initierats för dagvattenfördröjning vid Kvarnhagen i Askersund.
Huvudplan för förnyelse av ledningsnät	Under året har förnyelse av ledningsnäten fortgått utifrån planen.

Tillgänglighet/ Allas lika värde/ Folkhälsa

Vatten- och Avloppsarbete – En Grundsten för Hälsa, Tillgänglighet och Allas Lika Värde

I en kommun är den tekniska förvaltningen för vatten och avlopp inte bara en praktisk funktion, utan en avgörande del för invånarnas hälsa och välbefinnande. Det handlar om att skapa en trygg och hållbar miljö för alla, oavsett bakgrund, behov eller livssituation.

Tillgänglighet för alla

Vatten och avlopp är grundläggande tjänster som ska vara tillgängliga för alla invånare i kommunen, från de mest centrala stadsdelarna till de mest avlägsna områdena. Tekniska förvaltning ser till att infrastrukturen är utbyggd och anpassad för att alla ska ha tillgång till rent dricksvatten och fungerande avlopp, oavsett var de bor eller deras ekonomiska situation.

Allas lika värde

Arbetet med vatten och avlopp i kommunen grundas på en stark värdegrund om allas lika värde. Genom att säkerställa att alla invånare har tillgång till samma höga standard av vattenkvalitet och avloppshantering, oavsett bakgrund eller socioekonomisk status, arbetar kommunen aktivt för att skapa jämlika levnadsvillkor. Och framhåller rätten att få leva i en hälsosam och säker miljö.

Folkhälsa och hållbarhet

Rent vatten och ett väl fungerande avloppssystem är fundamentalt för folkhälsan. Genom att säkerställa att alla invånare har tillgång till sanitära tjänster som förebygger sjukdomar och bevarar miljön, gör kommunen sitt yttersta för att skydda sina medborgare mot smittsamma sjukdomar och föroreningar. Dessutom ingår hållbarhetsaspekten i arbetet, där tekniska lösningar ständigt utvecklas för att minimera miljöpåverkan, spara resurser och skydda våra råvattenkällor för kommande generationer. Genom att arbeta proaktivt med att anpassa och modernisera infrastrukturen för vatten och avlopp skapar kommunen också ett robust system som kan möta framtida utmaningar, såsom växande befolkning, klimatförändringar och nya miljökrav.

Sammanfattningsvis utgör kommunens arbete med vatten och avlopp en viktig del av det gemensamma samhällsbyggen där tillgång till livsnödvändiga resurser som vatten inte bara är en praktisk fråga utan ett uttryck för ett inkluderande, rättvist och hälsosamt samhälle för alla.

Driftresultat årsbokslut

VA-verksamheten visar för året ett negativt resultat jfr. budget om -315 tkr, vilket medför att fordran på abonnenterna ökar med 315 tkr. Efter årets reglering uppgår fordran på abonnenterna till 573 tkr.

Den negativa budgetavvikelsen har till stora delar sin grund i en efterhandsdebitering från Sydnärkes kommunalförbund samt ny tillkommen kostnad för punktskatt för energiproduktion. Verksamheten har vidare kostnader i den löpande driften överstigande budget för inköp av entreprenadtjänster och reparationer och underhåll, till stora delar beroende på läckor och andra driftsavbrott både på ledningsnätet och verken. Avslutningsvis överstiger, som prognosticerat, elkostnaderna budget, delvis beroende på ökade elnätsavgifter.

De negativa budgetavvikelserna möts till stora delar av att det på personalsidan funnits vakanser under hela eller delar av året. Detta trots att det samtidigt dubbelbemänsnats under en period för att möjliggöra kompetensöverföring i samband med planerade pensionsavgångar. Personalkostnader påverkas även positivt av en redovisningsmässig förändring under året kopplat till redovisning av egen tid på projekt. Även intäkterna visar en positiv budgetavvikelse.

(tkr)	Bokslut 2023	Bokslut 2024	Budget 2024	Budget- avvikelse
Intäkter	40 491	43 365	42 879	486
Kostnader	-40 116	-43 680	-42 879	-801
varav personalkostnader	-8 651	8 731	10 779	-2 047
varav kapitalkostnader	-11 948	14 660	14 460	200
Just. utjämningsfond	375	-315	0	-315
Redovisat resultat	0	0	0	

Utgämningsfond (tkr)	2021	2022	2023	2024
Ingående balans	-5 333	-2 180	-633	-258
Årets förändring	3 154	1 547	375	-315
Utgående balans	-2 179	-633	-258	-573

Investeringsredovisning

Totala investeringar för verksamhetsåret 2024 uppgick till 29 782 tkr. Bland de större projekten kan nämnas den fortsatta utbyggnaden i Tisarbaden, relining av reservoaren i Olshammar, nytt styrskåp till Harge vattenverk, skalskydd och säkerhetsåtgärder vid verken samt även förnyelsearbete i samband med läckan vid Fisktorget.

(tkr)	Bokslut 2024	Budget 2024	Avvikelse
Nettoutgifter	-29 782	-33 178	+3 396

Projekt	Utfall 2024	Budget 2024	Avvik. 2024	analys
Förnyelse ledningsnät	-19 106	-14 568	-4 538	1
VA-utbyggnad	-3 091	-8 300	5 209	2
Vatten- och avloppsreningsverk	-5 934	-8 390	2 456	3
Maskiner och inventarier	-1 651	-1 920	269	4
Summa	-29 782	-33 178	3 396	

Projekt	Bokslut 2024	Budget 2024	Avvikelse budget
Förnyelse ledningsnät	-19 106	-14 568	-4 538
Analys 1 Planerade ledningsförnyelser, främst relining, men även förnyelse i samband med större läckor, ex. arbetet vid Fisktorget.			

Projekt	Bokslut 2024	Budget 2024	Avvikelse budget
Vatten- och avloppsreningsverk	-3 091	-8 300	5 209
Analys 2 Investerade medel avser sista delen av utbyggnationen av Tisarvägen, och projektet är avslutat. Projektet gällande Tisarvägen blev som prognosticerat mindre kostsamt än planerat, bland annat för att saneringskostnader för förorenad mark som man preliminärt räknat med inte uppkom.			

Projekt	Bokslut 2024	Budget 2024	Avvikelse budget
Utbyggnad och omvandling av VA	-5 934	-8 390	2 456
Analys 3 Översyn och planering av investeringsbehov och prioriteringar har pågått under året. Fokusområden på verken har främst varit säkerhet och skalsydd, men projekt har även genomförts och/eller påbörjats gällande drift och driftsäkerhetsåtgärder som till exempel arbete med ombyggnation av inloppet i Hammar.			

Projekt	Bokslut 2024	Budget 2024	Avvikelse budget
Maskiner och inventarier	-1 651	-1 920	269
Analys 3 Investerade medel avser främst inköp av ny kranbil.			

Överföring av investeringsmedel

För ej upparbetade medel om **3 396 tkr** begärs ombudgetering till 2025 för genomförande av projekt som inte hunnit påbörjas alt. påbörjats men ej hunnit genomföras under 2024, bland annat till följd av långa leveranstider hos vissa leverantörer. Verksamheten har stora behov av investeringsåtgärder i såväl ledningsnät som verk, avdelningens förmåga att planera och genomföra investeringsprojekt har avsevärt förbättrats under 2024 i och med förstärkningen med en ny enhetschef under året, och förutsättningar inför 2025 bedöms än starkare.

Finansiella rapporter

Redovisningsprinciper

Verksamhetens resultat- och balansräkning har upprättats i enlighet med Lagen om kommunal redovisning och de rekommendationer som lämnats av RKR (Rådet för kommunal redovisning), samt med beaktande av Lagen om allmänna vattentjänster.

En fullständig beskrivning av Askersunds kommuns redovisningsprinciper återfinns i kommunens årsredovisning. Nedan följer viktiga punkter för VA-verksamheten.

- Kapitalkostnader är internränta och avskrivning. Internräntan beräknas på tillgångarnas bokförda värden. Räntesatsen var under året i snitt 1,99 %.
- Avskrivningar beräknas på tillgångarnas nettoanskaffningsvärde enligt rak nominell metod.
- Avskrivning ska starta så snart en investering är slutförd, löpande under året.
- Anläggningstillgångar värderas efter RR rekommendation nr 12.
- Anläggningsavgifterna periodiseras i sin helhet på 50 år.

Resultaträkning

(tkr)	Not	2024	2023	2022
Verksamhetens intäkter	1	43 680	40 116	36 619
Verksamhetens kostnader	2	-29 019	-28 168	-26 306
Avskrivningar	3	-9 759	-9 099	-8 839
Verksamhetens nettokostnader		4 902	2 849	1 474
Finansiella intäkter	4	999	597	0
Finansiella kostnader	5	-5 901	-3 446	-1 474
Resultat		0	0	0
Årets resultat		0	0	0

Balansräkning

(tkr)	Not	2024	2023	2022
Anläggningstillgångar				
Mark, byggnader och tekn. anl.	6	231 668	214 002	198 653
Maskiner och inventarier	7	5 764	3 406	3 652
Summa anläggningstillgångar		237 432	217 408	202 305

Omsättningstillgångar				
Kortfristiga fordringar	8	4 467	3 916	3 307
Summa omsättningstillgångar		4 467	3 916	3 307
Summa tillgångar		241 899	221 324	205 612
Eget kapital och Skulder				
Långfristiga skulder	9	206 008	187 456	175 233
Kortfristiga skulder	10	35 891	33 868	30 379
Summa eget kapital och skulder		241 899	221 324	205 612

Noter

Not 1	Verksamhetens intäkter	2024	2023	2022
Brukningsavgifter		40 350	34 705	37 793
Anslutningsavgifter		655	490	580
Övriga intäkter		2 360	2 715	2 971
Ökning/minskning skuld till abonnentkollektivet		315	-1 547	-375
Summa:		43 680	40 713	36 619
Not 2	Verksamhetens kostnader	2024	2023	2022
Material		-2 871	-2 840	-3 066
Övriga kostnader		-17 417	-17 275	-16 678
Personalkostnader		-8 731	-8 651	-8 651
Summa:		-29 019	-28 766	-26 306
Not 3	Avskrivningar	2024	2023	2022
Avskrivningar på byggnader, tekn anläggningar		-8 317	-7 582	-7 918
Avskrivningar på maskiner, inventarier		-1 442	-1 257	-1 181
Summa:		-9 759	-9 099	-8 839
Not 4	Finansiella intäkter	2024	2023	2022
Intern intäktsränta		999	0	597
Summa:		999	597	0
Not 5	Finansiella kostnader	2024	2023	2022
Intern kostnadsränta		-5 901	-1 474	-3 445
Summa:		-5 901	3 445	-1 474

Not 6	Mark, byggnader, och tekn. anl.	2024	2023	2022
Ingående anskaffningsvärden		339 099	315 831	293 197
Avyttringar/utrangeringar		0	0	0
Årets investeringar		25 983	23 268	22 634
Ackumulerade avskrivningar		-125 097	-117 179	-109 596
Avyttringar/utrangeringar		0	0	0
Årets avskrivningar		-8 317	-7 918	-7 582
Summa		231 668	214 002	198 653
Not 7	Maskiner och inventarier	2024	2023	2022
Ingående anskaffningsvärden		15 225	14 291	13 478
Avyttringar/utrangeringar		0	0	0
Årets investeringar		3 800	934	812
Ackumulerade avskrivningar		-11 819	-10 638	-9 381
Avyttringar/utrangeringar		0	0	0
Årets avskrivningar		-1 442	-1 181	-1 257
Summa		5 764	3 406	3 652
Not 8	Kortfristiga fordringar	2024	2023	2022
Kundfordringar		3 895	3 660	2 675
Balanserad fordran VA		572	257	632
Summa		4 467	3 916	3 307
Not 9	Långfristiga skulder	2024	2023	2022
Lån från kommunen		237 431	217 408	202 305
Skuld anl. avgifter		-34 539	-32 412	- 28 953
Ack. upplösning anläggningsavgift		3 116	2 461	1 881
Summa		206 008	187 456	175 233
Not 10	Kortfristiga skulder	2024	2023	2022
Leverantörsskulder		35 186	33 044	29 682
Skuld till abonnentkollektivet		0	0	0
Semesterlöneskuld		705	824	697
Summa		35 891	33 868	30 379

Förväntad utveckling

Antalet abonnenter anslutna till de kommunala VA-tjänsterna förväntas öka under kommande år, framför allt i de pågående och planerade exploateringsområdena och utbyggnadsområden till exempel Gustavslund, Kajen och Åsbro. Arbetet med vattentjänstplanen har fortskridit och ligger nu hos Sydnärkes miljö- och byggnämnden för vidare behandling. Nämndens investeringsvolymen behöver anpassas för att ge utrymme för utbyggnad. På längre sikt kommer kostnaderna för dessa utbyggnader täckas genom intäkter från abonnenterna, i form av anläggnings- och förbrukningsavgifter.

Med en förbättrad förmåga att identifiera behoven av förnyelse, förbättringar och utveckling av verksamhet kommer efterfrågan på såväl drift- som investeringsmedel att öka. Detta ekonomiska utrymme är nödvändigt för att säkerställa en god arbetsmiljö, lagstiftarens krav, effektiv drift och en långsiktigt hållbar va-anläggning. Finansiering av de nödvändiga åtgärderna kommer ske genom intäkter från VA-kollektivet vilket innebär att taxehöjningar kan förväntas.